

۱۰
مجموعه پژوهشهای ایران باستان

کل بنیست نامی بارو می تخت جمشید

متن نامی A-G

خاتش
برچهار دست جلوت

ترجمه و ویرایش
عبدالمجید دارفنی

مرکز اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

جلد دوم
(بخش یک)

پژوهشگاه میراث فرهنگی

تهران ۱۳۵۵

۱۰
مجموعه پژوهشهای ایران باستان

کل‌نشته‌های بارومی تحت‌جمشید

متن‌های A-G

خوانش
ریچارد ت. هُلک

ترجمه و ویرایش
عبدالمجید ارفعی

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

جلد دوم
(بخش یک)

پژوهشگاه میراث فرهنگی

تهران ۱۳۹۵

سرشناسه: هلک، ریچارد تردول، ۱۹۰۶-۱۹۸۰م.
عنوان و نام پدیدآور: گل نبشته‌های باروی تخت جمشید، متن‌های A-G/خوانش ریچارد ت. هلک؛ ترجمه و ویرایش
عبدالمجید ارفعی. - تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی با همکاری مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)، ۱۳۹۵.

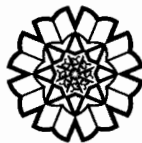
مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری: ۱۰۲۰ ص. : مصور. (مجموعه پژوهش‌های ایران باستان، ۱۰).
شابک: ۹-۳۵-۶۹۵۳-۶۰۰-۹۷۸ (شماره دوره‌ای: ۹-۲۸-۷۰۲۵-۹۶۴)

* ص. ع. به انگلیسی

«Persepolis Fortification Tablets: A-G. Texts. Transliterated by Richard T. Hallock»

موضوع: کتابنامه و فهرس به فارسی و انگلیسی
موضوع: ۱. کتیبه‌های هخامنشی. ۲. تخت جمشید - آثار باستانی. ۳. کتیبه‌های میخی ایلامی. ۴. کتیبه‌های میخی
تخت جمشید.

شناسه افزوده: الف. ارفعی، عبدالمجید، ۱۳۱۸-
رده‌بندی کنگره: ۸ گ ۸ / DSR۲۱۷
شماره کتابشناسی ملی: ۸۳/۳۱۳۸۷م
، مترجم و ویراستار.
رده‌بندی دیویی: ۸ گ ۸ / ۹۵۵/۰۱۴۰۷۲۷

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)

پژوهشگاه میراث فرهنگی

نام کتاب: گل نبشته‌های باروی تخت جمشید متن‌های A-G

خوانش: دکتر ریچارد ت. هلک

مترجم و ویراستار: عبدالمجید ارفعی

حروف نگار و صفحه آرا: مرضیه کاظمی

گرافیکست و ویرایشگر عکس‌ها: محمدمهدی علیخانی

ناشر: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری با همکاری مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی

(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)

صحافی: معین
لیتوگرافی و چاپ: شادرنگ

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نسخه چاپ اول: ۱۳۹۵

شابک: ۹-۳۵-۶۹۵۳-۶۰۰-۹۷۸

شماره دوره‌ای: ۹-۲۸-۷۰۲۵-۹۶۴

حق چاپ محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان امام خمینی، ابتدای خیابان سی تیر، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

تلفن: ۶۰-۶۶۷۳۶۴۵۲-۰۲۱-۶۶۷۳۶۷۸۸-۰۲۱

فروشگاه الکترونیکی کتاب انتشارات پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری: www.richtbook.ir

مجموعه پژوهشهای ایران باستان

زیر نظر

سید کاظم موسوی بجنوردی

مدیر و ویراستار

حسن رضائی باغبیدی

هیأت تحریریه

گارنیک آساطوریان (دانشگاه دولتی ایروان، ارمنستان)

ژاله آموزگار (دانشگاه تهران، ایران)

عبدالمجید ارفعی (ایران)

ماریا بروسیوس (دانشگاه نیوکاسل، انگلستان)

دانیل پاتس (دانشگاه سیدنی، استرالیا)

آنتونیو پانائینو (دانشگاه بولونیا، ایتالیا)

آدریانو رسی (مؤسسه شرق شناسی ناپل، ایتالیا)

حسن رضائی باغبیدی (دانشگاه تهران، ایران)

نیکلاس سیمز - ویلیامز (دانشگاه لندن، انگلستان)

آلبرتو کانترا گلرا (دانشگاه سالامانکا، اسپانیا)

رابین کانینگهام (دانشگاه بردفورد، انگلستان)

فیلیپ کرینبروک (دانشگاه گوتینگن، آلمان)

ریکا گیزلن (مرکز ملی پژوهشهای علمی، فرانسه)

النا مالچانوا (فرهنگستان علوم، روسیه)

راجر متیوس (کالج دانشگاهی لندن، انگلستان)

فتح الله مجتبائی (دانشگاه تهران، ایران)

آنتیه ونتلند (دانشگاه گوتینگن، آلمان)

فریدون وهمن (دانشگاه کپنهاگ، دانمارک)

جوزف ویزهوفر (دانشگاه کیل، آلمان)

یادداشت

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی و پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مفتخر است که دهمین جلد از سلسله مجموعه پژوهشهای ایران باستان را تقدیم جامعه علمی کشور و پژوهشگران عرصه ایران‌شناسی در سراسر جهان می‌کند. آثاری که در این مجموعه به زبانهای مختلف منتشر خواهد شد، آخرین دستاوردهای علمی را در همه زمینه‌های مربوط به ایران باستان (تاریخ، باستان‌شناسی، هنر، ادبیات، اساطیر، ادیان، زبانها، دست‌نوشته‌ها، کتیبه‌ها، ...) در اختیار دانش‌پژوهان قرار خواهد داد و برگ زرین دیگری خواهد بود بر فرهنگ کهن این مرز و بوم.

اعضای هیأت تحریریه مجموعه پژوهشهای ایران باستان نوزده تن از برجسته‌ترین دانشمندان و صاحب‌نظران عرصه‌های مختلف ایران‌شناسی با ملیتهای مختلف هستند. امید است که انتشار این مجموعه و مجموعه دیگری با نام مجموعه پژوهشهای ایران اسلامی که در حال شکل‌گیری است، بتواند بیش از پیش فرهنگ باستانی و اسلامی ایران را به گونه‌ای شایسته به جهانیان بشناساند و جوانان این سرزمین را با گذشته درخشان خویش آشنا سازد تا آینده‌ای درخشان‌تر در پیش رو داشته باشیم. ان شاء الله.

کتاب حاضر سومین مجلد از گل نبشته‌های باروی تخت جمشید متن‌های A-G است که در کاوش‌های سالهای ۱۳۱۲-۱۳۱۳ در دو اتاق در استحکامات شمال شرقی تخت جمشید یافت شدند. این گل نبشته‌ها سندهای امور مالی ایالت فارس در سالهای سیزدهم (۵۰۹ پ.م.) تا بیست و هشتم (۴۹۴ پ.م.) پادشاهی داریوش بزرگ را در بر می‌گیرند و آگاهی بسیاری از آنچه در زمان داریوش بزرگ در ایالت فارس (محدوده‌ای که کم و بیش همانند فارس در زمان ساسانیان را در بر می‌گرفته) می‌گذاشته، به ما می‌دهند: جابجایی کالا (چون گندم، جو، آرد، شراب، آبجو و برخی میوه‌ها چون توت و امرود و چهارپایانی چون بز، گوسفند و گاو)، دریافت، ذخیره‌سازی برای مصرف انسان و دام و نیز بذر برای کاشت، پرداخت دستمزد به کارگزاران دولتی، از شاه گرفته تا خدمتکاران کارگران و نیز چهارپایان مستقر در محل و یا در حال سفر، پرداخت هزینه‌های سفر و نیز نامه و گزارش‌های سالانه عملکرد یک مکان به صورت «روزانه» و «سالانه». در آغاز ممکن است این گل نبشته‌ها در بر دارنده سندهای تکراری یک دستگاه مالی به نظر آیند، اما سرشار از واژه‌های ایرانی هستند. با شناخت درست ریشه‌های ایرانی این واژه‌ها، می‌توان از شغلها و حرفه‌های گوناگون آن دوره آگاه شد. همچنین با نام میوه‌ها، رستنی‌ها و چهارپایانی برخورد می‌کنیم که هنوز در زبان فارسی و یا گویشهای آن به جای مانده‌اند. افزون بر این با نام جایهای بسیاری که برخی از آنها هنوز دارای همان نامها هستند (چون شیراز، نیریز و...) برخورد می‌کنیم که می‌توان جای در حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ مکان نامبرده شده را مشخص کرد.

نقش مهرهای روی گل نبشته‌ها، که بسیاری از آنها نام دارنده آن را در بر دارند (چون نقش مهر کوروش یکم و داریوش) می‌تواند آگاهی بسیاری در مورد هنر و اندیشه‌های آن دوره، خواه اسطوره و خواه واقعی، در اختیار پژوهشگران بگذارد.

مایه خشنودی بسیار است که اکنون این مجلد از گل نبشته‌های باروی تخت جمشید، خوانش پروفیسور

ریچارد تردول هَلک، ترجمه و ویرایش استاد نستوه عبدالمجید ارفعی به مشتاقان این نوع تحقیقات عرضه می‌شود. افزون بر این نباید از یاد برد که این اثر خجسته، در حقیقت مرهون سالها حمایت و همکاری مدیران و دست اندرکاران پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است که باید قدردان این تلاشهای بی‌شائبه و ارزشمند بود.

سیدمحمدبهشتی

رئیس پژوهشگاه سازمان میراث

فرهنگی و گردشگری

سیدکاظم موسوی بجنوردی

رئیس مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی

PF-2458 (D-290)

1. 39 h.K/kan-da-raš^a
 2. 14 nu-tan-nu-iš*
 3. 2^b mu-at-te
 4. PAP 50 (+) 5¹ GUD.lg m.
 5. Tar-ke-ma hi-še
 6. tin-ke-iš-da₄ h.
 7. ir-^cma-at-tám¹
 edge 8. m.¹Ir-tup¹-pi-¹ya-
 rev. 9. na-ma¹-mar d.¹ITU.lg¹
 10. Ku-¹ut-ma¹-ma-na ¹h¹.
 11. be-ul ¹15¹-um-me-¹ma¹
 12. m.^cDa-ri-ya-u-[i]š
 13. m.sunki h.ba^d-te-ra
 14. m.Har^e-tuk-ka

- ¹ 39 K/kandaraš (see note a),
² 14 nutanuš,
³ 2 pregnant(?),
⁴ total 55 cattle,
⁵⁻⁶ Tarkema sent (them),
⁶⁻⁹ from the estate of Irtuppiya,
⁹⁻¹⁰ (in the) eleventh (Elamite) month,
¹¹ in the 15th year,
¹²⁻¹³ (for?) Darius, the King.
¹³⁻¹⁴ Hartukka (being the) herdsman.
- ۳۹ کَندَرَش،
 ۱۴ نَوْتَنُوش،
 ۲ آبستن(؟)،
 ۵۵ گاو،
 ۵-۶ تَرکِمَ (آنها را) فرستاد،
 ۶-۹ از مِلکِ اِیرتوپپی،
 ۹-۱۰ (در) ماه یازدهم (ایلامی؟)،
 ۱۱ در سال پانزدهم،
 ۱۲-۱۳ برای داریوش شاه.
 ۱۳-۱۴ هَرْتُوک رَمه‌دار (است).

Fort. 1091. Box: 249.
 Size: 4.0 × 3.7 × 1.8.
 Inscribed seal l.e., u.e.
 Cf. PF 331 and PF 1829.

^a Kandaraš hardly could be Kandahar- perhaps a kind of cattle. (Or a kind of cattle from Kandahar, see note to nutanuš. AmA)

^b 2 preceded by erasure of PAP.

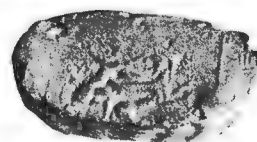
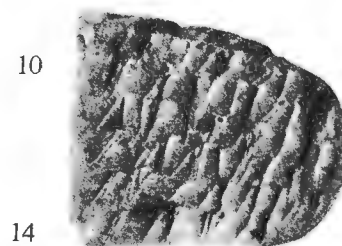
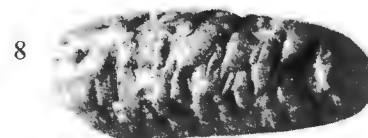
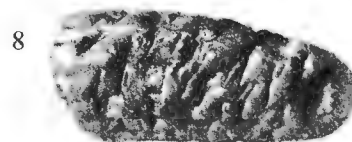
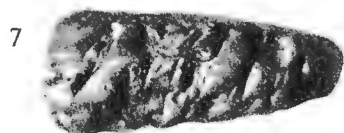
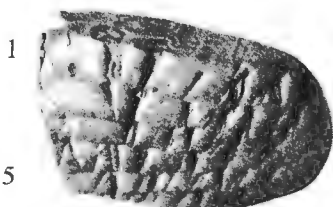
^c m. written over erasure.

^d ba written as .

^e Har written as .

* nutanuš means “stockyard” (محل نگهداری موقت دام = دامگاه)، or perhaps is a variant of the adjective form nutanuyaš “pertaining to the stockyard” (وابسته به دامگاه) that qualifies cattle (as well as small cattle, fowls, and workers). If kandaraš, as Hallock suggests, is a kind of cattle, then we may assume that the word nutanuš (or nutanuyaš) also might be describing another kind of cattle.(AmA)

PF-2458 (D-290)

^a Evidently no possibility for reading *x*.

PF-2457 (D[or H?]-1078)

1. 10 (+) ʿ5(?)¹ UDU.NITÁ.lg kur-min ʿm.]
 2. Har-ri-e-na-na ʿm¹. [Mar-]
 3. du-ka-ip um-m[a-iš-]
 4. da m.ʿIš-ti(?)¹-ri(?)¹-ya(?)¹[-x-]
 5. hal-ʿlu(?)¹ d[u(?)¹-n]u(?)¹-iš-d[a d.]
 6. ITU(!).l[g] ʿd.Ba¹-ke-ya-[ti-]
 7. iš-ʿna 8¹ d.na-an [pir-]
 edge 8. ka h.be-ul ʿ21-um-me¹-[na]
 9. UDU.NITÁ.lg ʿhu¹-be ʿum-ma¹-
 rev. 10. ka ya-ʿni(?)¹-ya(?)¹ d.ITU.[Ø]
 11. lg d.ʿMar¹-ka-ša-na-iš-n[a]
 12. 22 ʿd.na¹-an pir-ka h.b[e-]
 13. ul <20> (+) 1-ʿum¹-me-na h.hal-m[i li-]
 14. ka m.Ša-ak-ša-ba-nu-iš t[al-]
 15. li-iš-da du-me m.Ma[-]
 16. ʿra¹-za-ik-ka-mar du-iš

- ¹ 15(?) small cattle, ۱۵(?) دام کوچک،
¹⁻² supplied by Harrêna, فراهم شده هَرِنَ،
²⁻⁴ Marduka (people) acquired, (and) (مردم (= ریردستان؟) مَرْدوک به دست آوردند (و)
⁴⁻⁵ to Ištiriya..(-)hallu gave (it). به ایشتیریای..(-)هَلّو دادند.
⁵⁻⁷ (In) the seventh month, (در) ماه هفتم،
⁷⁻⁸ 8th day (of) 21st year, روز هشتم، سال بیست و یکم،
⁹⁻¹⁰ those small cattle were acquired. آن دام‌های کوچک به دست آورده شده بودند.
¹⁰⁻¹¹ Afterwards(?) (in) the eighth month, سپس (؟) (در) ماه هشتم،
¹²⁻¹³ 22nd day (of) 21st year, روز بیست و دوم، سال بیست و یکم،
¹³⁻¹⁴ the sealed document was delivered. سند مهر شده تحویل داده شد.
¹⁴⁻¹⁵ Šakšabanuš wrote، شَکْشَبَنُوش (آن را) نوشت،
¹⁵⁻¹⁶ he received the *dumme* from Maraza. دستور کار را از مَرَزَ دریافت کرد.

Fort. number not stated. Box: 799:2.

Size: Tablet was not available.

Seal 9 u.e., i.e., (rev. destroyed).

Evidently no close parallel. Cf. e.g., PF 273, PF-2397 (C6-719).

PF-2457 (D[or H?]-1078)

گل نبشته در دسترس نبود
Tablet was not available.

^c *ba-ra* written as .

PF-2455 (D-1021)

1. 66 KAŠ.lg pu-si-
2. ka kur-min m.An-
3. za-du-iš-na
4. m.^aNa-pu-un-
5. da ʾdu-iš¹-dā
6. [h.b]e-ul 23-
edge 7. [um-m]e-na^b

¹⁻² 66 (*marriš*) *pusika* beer,

²⁻³ supplied by Anzaduš,

⁴⁻⁵ Napunda received.

⁶⁻⁷ 23rd year.

^{۱-۲} ۶۶ (مَریش) آبجوی پوسیک،

^{۲-۳} فراهم شده آنزادوش،

^{۴-۵} نپوند دریافت کرد.

^{۶-۷} سال بیست و سوم.

Fort. 735-1. Box: number not stated.

Size: 4.9 × 3.9 × 1.8.

Seal l.e., rev. and perhaps traces of different seal rev.

Cf. PF 320.

^a m. written over erasure.

^b na followed by broken rev., probably containing one to three more signs.

PF-2456 (D-5)

1. 2 ME 11 ku-maš
2. m.Mi-ri-in-za-um-
3. ʾna tin(?)¹-ke-iš(?)
4. ʾm(?)^x-ti(?)¹-mu-uk-ka^a
5. ʾdu(?)¹-iš(?)¹-da(?)¹ be-ʾul¹
6. 19-n[a]

¹ 211 rams,

²⁻³ Mirinizamna brought (text: approached) (them),

⁴⁻⁵ ..timukka(?) received(?) (them).

⁵⁻⁶ 19th year.

^۱ ۲۱۱ قوچ،

^{۲-۳} میرینیزمن (آنها را) آورد (متن: نزدیک آورد)،

^{۴-۵} ..تیموک (آنها را) دریافت کرد (؟).

^{۵-۶} سال نوزدهم.

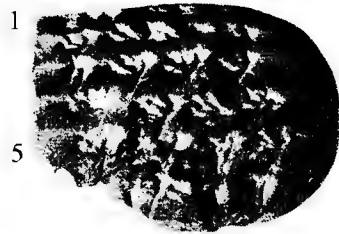
Fort. 2900. Box: 677:2.

Size: 3.7 × 2.5 × 1.4.

Stamp seal l.e., rev.

Cf. PF 332f.

PF-2455 (D-1021)

PF-2456 (D-5)

- ¹ ... *marriš* wine(?),
² supplied by Ukkama(?),
³⁻⁴ (at) Yarakka, (a) village,
⁴⁻⁵ Ukbatiya acquired,
⁵⁻⁶ the officials(?) issued (it).

¹ ... مَرِیش شراب(؟)
² ... فراهم شده اوگم(؟)
³⁻⁴ (در) یَرگ، (یک) روستا،
⁴⁻⁵ اوکبَتیی به دست آورد،
⁵⁻⁶ مسؤولان (آن را) صادر کردند.

Fort. 6388. Box: 1038:0.

Size: 5.0 × 3.4 × 1.5.

Seal traces l.e., rev. Aramaic inscription on u.e. and rev.

Cf. esp. PF 301 and also PF 328-30.

^a x written as , seems to be half of *GEŠTIN*(?), cf. PF 2055:1.^b *uk*(?)-*ka*(?) written as ligature, *Kum*(?).^c *ya* is written over erasure.

PF-2454 (D[?]-861)

- edge
rev.
 1. '50 (?) ¹(+)7 *mar-ri-iš*
 2. 'w¹.GEŠTIN.lg *kur-min*
 3. m.Ú-ša-¹*ya-na*¹
 4. m.¹Mar(?)*-ya*(?)*-kar*(?)¹-
 5. ša(!)^a 'du¹-i[š]
 6. x^b-ma 'kap-nu-
 7. iš¹-ki-ma
 8. ki-¹ti¹-iš
 9. 5 'ba(?)*-ra*(?)^{1c}-aš
 10. h.be-ul 23-me-¹*na*¹

- ¹⁻² 57 *marriš* wine,
²⁻³ supplied by Ušaya,
⁴⁻⁵ Marriyakarša(?) received.
⁶ ... ,
⁶⁻⁷ in the treasury
⁸ he expended (it).
⁹ Fifth shipment(?).
¹⁰ 23rd year.

¹⁻² ۵۷ مَرِیش شراب،
²⁻³ فراهم شده اوشی،
⁴⁻⁵ مَرِیَکَرش(؟) دریافت کرد،
⁶ ...
⁶⁻⁷ در گنجینه
⁸ او (آن را) مصرف کرد.
⁹ پنجمین محموله(؟).
¹⁰ سال بیست و سوم.

Fort. 3190. Box: 692.

Size: 3.2 × 2.6 × 1.4.

Seal 17 (seal of Ušaya) l.e.

Cf. Fort. 6782 and PF 292.

^a *ša* written as , evidently written over erasure.^b x written as .

PF-2454 (D[?]-861)

